

УДК 338.5

І.В. Яцкевич, Ю.О. Жаданова, В.А. Коляденко

**ПРОГНОЗ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ ЗВ'ЯЗКУ
ТА ІНФОРМАТИЗАЦІЇ УКРАЇНИ**

У статті досліджуються тенденції розвитку галузі зв'язку та інформатизації України й визначено прогноз подальшого їхнього розвитку за основними показниками. Систематизовано проблеми які гальмують подальший розвиток галузі зв'язку та інформатизації, а також рекомендовано, що одним із перспективних напрямів розвитку галузі є формування альянсів, які дають його членам повну свободу у виборі форм і шляхів взаємної співпраці з метою покращення ефективності діяльності кожного учасника альянсових відносин.

Ключові слова: альянс, галузі зв'язку та інформатизації, доходи, послуги зв'язку, проблеми галузі зв'язку та інформатизації, прогноз.

В статье исследуются тенденции развития отрасли связи и информатизации Украины и определен прогноз дальнейшего их развития по основным показателям. Систематизированы проблемы, которые тормозят дальнейшее развитие отрасли связи и информатизации, а также рекомендовано, что одним из перспективных направлений развития отрасли является формирование альянсов, которые дают его членам полную свободу в выборе форм и путей взаимного сотрудничества с целью улучшения эффективности деятельности каждого участника альянсовых отношений.

Ключевые слова: альянс, отрасли связи и информатизации, доходы, услуги связи, проблемы отрасли связи и информатизации, прогноз.

© Яцкевич И.В., Жаданова Ю.О., Коляденко В.А., 2013

This article investigates trends in the telecommunications industry and information of Ukraine and determine the prognosis of their further development on key indicators.

Thus, the 2012 revenues from services of communication and information in the total revenue of services in Ukraine accounted for 23%, or about 62 billion USD, and increased compared to 2011 by 6.7%

Despite some difficulties caused by the global financial crisis and anticipated growth of communication and information industry in Ukraine. So, in 2013. an increase in revenues from the provision of telecommunications services in 2069.2 mln. due to the growth of telecommunications services (1824.9 mln.), postal service (by 193.2 mln.) and other services (52.6 mln.)

Changes in the socio-economic status, which are due to political and economic changes around the world have contributed to the strategic direction of the formation and development of the company and the quality of services provided. The industry communication and information and the consumer market affected by a number of financial, technological and structural factors that have contributed to such problems as: inadequate laws, uncertain economic and political situation, - the moral and physical wear and equipment, the lack of a unified state of technical and investment policy, inconsistency of enterprises communication and information, imperfect tariff policy, other.

One promising solution to these problems is the formation and development of alliances in the field of communication and information that enable its members complete freedom in the choice of forms and ways of mutual cooperation in order to improve the effectiveness of every member state relations.

Keywords: alliance, the industry communication and information, income, communication services, problems of communication and information, the forecast.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку світової цивілізації інформаційний ресурс стає важливим фактором усіх соціальних, економічних та політичних процесів. Враховуючи те, що інформаційні технології є органічним і невід'ємним елементом побуту людини сучасного цивілізованого світу, від розвитку галузі зв'язку та інформатизації залежить можливість інтеграції України у світову спільноту, модернізація національної економіки, поліпшення умов життя людей, підвищення їх комфортності, зростання інформованості та комунікабельності суспільства.

Огляд останніх досліджень і публікацій. Питанням формування і розвитку галузі зв'язку та інформатизації в Україні вивчають такі вчені-економісти, як Бондаренко В.Г., Гранатуров В.М., Князева О.А., Литовченко І.В., Орлов В.М., Стрій Л.О. та ін. [1-8]. Проте дане питання потребує постійного дослідження за рахунок впливу зовнішнього середовища та постійних змін, які відбуваються у суспільстві.

Розвиток галузі зв'язку та інформатизації України відбувається в надзвичайно складних умовах. З одного боку, це пов'язано з технологічною відсталістю, кризовим станом економіки, різким зниженням доходів широких верств населення. З іншого боку, існує досить висока монополізованість галузі зв'язку та інформатизації, в якій діють ПАТ "Укртелеком", ПрАТ «Київстар Дж. Ес. Ем.», ВАТ «Мобільні ТелеСистеми» та інші.

Завдання модернізації вітчизняних підприємств галузі зв'язку та інформатизації вимагає докорінного реформування механізму функціонування галузі. Найактуальнішою проблемою такого реформування є залучення інвестицій та новітніх технологій з метою найбільш повного задоволення потреб українського суспільства в послугах галузі зв'язку та інформатизації, що можливо за рахунок прогнозу тенденцій розвитку галузі зв'язку та інформатизації й пошуку нових підходів до формування і розвитку підприємств.

Завдання дослідження. Метою статті є дослідження тенденції розвитку галузі зв'язку та інформатизації України й визначення прогнозу подальшого їхнього розвитку.

Основний матеріал дослідження. За 2012 рік обсяги доходів від надання послуг сфери зв'язку та інформатизації в загальному обсязі доходів сфери послуг України склали 23 %, або близько 62 млрд. грн., і зросли порівняно з 2011 роком на 6,7 %, рис. 1 [9].

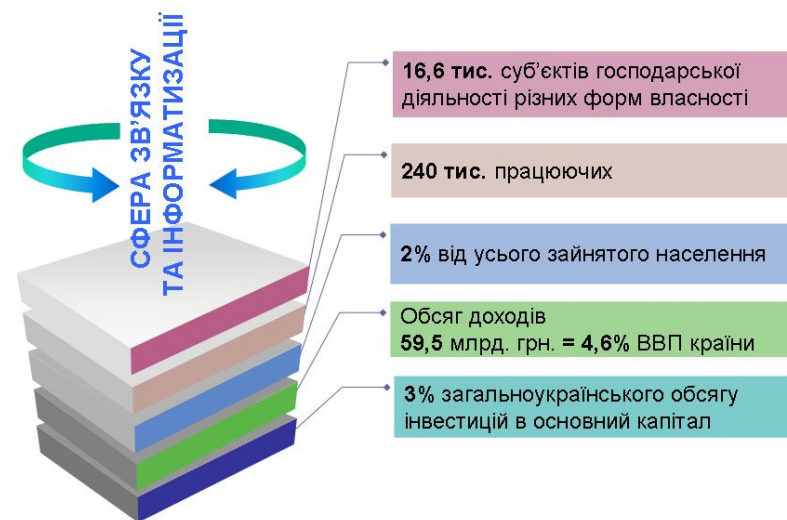

Рис. 1. Доходи від надання послуг сфери зв'язку та інформатизації

Доходи від реалізації послуг зв'язку склали 52,3 млрд. грн. у 2012 році, що на 4 % (або на 2 млрд. грн.) більше порівняно з 2011 роком [10].

Зокрема, доходи від надання телекомунікаційних послуг у 2012 році порівняно з 2011 роком збільшилися на 3,8 % і склали 48 млрд. грн., або 91,8 % від загальної кількості доходів.

Основними сегментами на ринку телекомунікаційних послуг залишаються мобільний, фіксований та широкосмуговий (комп'ютерний) зв'язок, спільна частка яких у загальних доходах від надання телекомунікаційних послуг за підсумками 2012 року склала 94,4 %, рис. 2 [9].

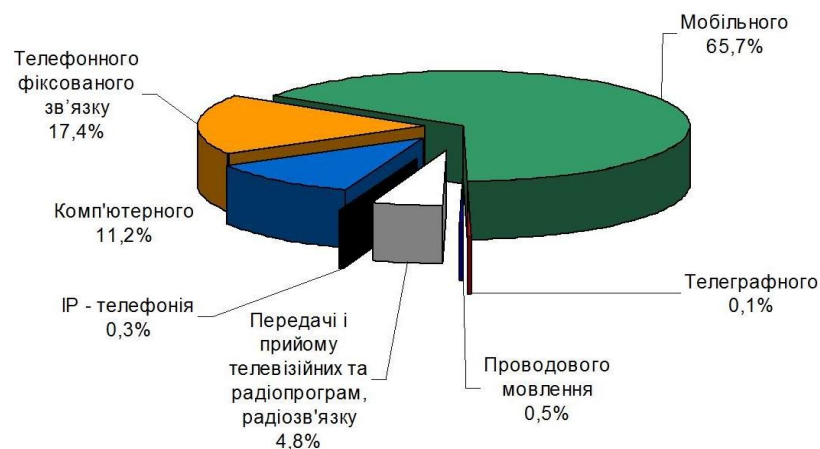

Рис. 2. Структура доходів від надання телекомунікаційних послуг, 2012 рік

Доходи від надання послуг фіксованого телефонного зв'язку у 2012 році склали 8339,2 млрд. грн., що на 4,6 % більше порівняно з 2011 роком, а від надання послуг місцевого телефонного зв'язку збільшились на 18,4 % і склали 5319,9 млрд. грн.

Доходи від послуг міжміського та міжнародного зв'язку зменшились порівняно з 2011 роком на 13,3 %.

Кількість основних телефонних апаратів (ОТА) за рік зменшилась на 416,6 тис., та станом на 31.12.12 складала 11741 тис. ОТА. Відповідно, щільність ОТА на 100 осіб населення, в середньому по Україні за рік зменшилась та складала 25,7 ОТА на 100 осіб населення. Зокрема, найбільший відсоток

зниження кількості ОТА порівняно з 2011 роком спостерігається в Івано-Франківській, Луганській та Донецькій областях. Дані зміни сприяли зменшенню на 12,9 тис. од. кількості універсальних таксофонів.

У 2012 році доходи від надання послуг мобільного зв'язку зросли на 1,7 % порівняно з 2011 роком і склали 31 553,8 млрд. грн. У 2012 році, порівняно з 2011-м, кількість абонентів мобільного зв'язку зросла на 3,767 млн. абонентів і складала 59,344 млн. Рівень проникнення мобільного зв'язку в Україні становить 130,3 %. Водночас, у трьох регіонах України цей показник нижче 100 %, зокрема, у Хмельницькій області – 89,9 %, Тернопільській області – 90,9 % та Кіровоградській області – 96,4 %.

Обсяги доходів від надання послуг передавання та приймання телевізійних та радіопрограм, радіозв'язку у 2012 році склали 2287,4 млрд. грн., що на 194,6 млрд. грн. більше, ніж у 2011 році, а від надання послуг комп'ютерного зв'язку у 2012 році, порівняно з 2011 роком, зросли на 13,7 % і склали 5401,6 млрд. грн.

Обсяги доходів від надання послуг широкосмугового доступу до мережі Інтернет у 2012 році, порівняно з аналогічним періодом минулого року, збільшились на 226,8 млрд. грн. і становлять 4180,8 млрд. грн., їхня питома вага в загальному обсязі доходів сфери телекомунікацій складала 8,7 %.

У 2012 році порівняно з 2011 роком спостерігається зростання кількості абонентів Інтернет на 885,3 тис. чол., яка становить 5063,4 тис. чол., у тому числі абонентів ШСД – на 474,1 тис. чол., що становить 3643,5 тис. чоловік.

Незважаючи на деякі труднощі, що викликані глобальною фінансовою кризою, очікуються тенденції зростання галузь зв'язку та інформатизації в Україні. Так, у 2013 році спостерігається зростання доходів від надання послуг зв'язку на 2069,2 млн. грн. за рахунок зростання телекомунікаційних послуг (на 1824,9 млн. грн.), послуг поштового зв'язку (на 193,2 млн. грн.) та інших послуг (на 52,6 млн. грн.), рис. 3.

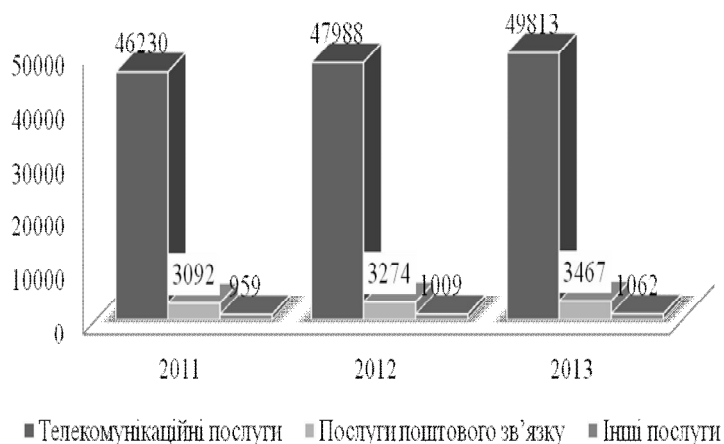

Рис. 3. Прогноз доходів від надання послуг зв'язку на 2013 р., млн. грн.

Прогнозується зростання доходів від надання послуг фіксованого телефонного зв'язку у 2013 році на 380,2 млн. грн. та мобільного зв'язку на 534,8 млн. грн., рис. 4.

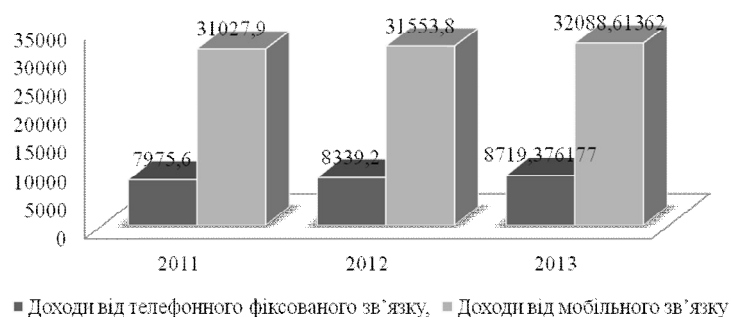

Рис. 4. Прогноз доходів від надання послуг фіксованого телефонного та мобільного зв'язку на 2013 р., млн. грн.

Очікується зростання абонентів мобільного зв'язку на 4022,6 тис. чол. та складуть у 2013 році – 63366,3 тис. чол. Дане зростання відбудеться за рахунок зростання абонентів стільникового зв'язку – на 4026,0 тис. чол. та складатимуть у 2013 році – 63363,1 тис. чол.

Висновки. Зміни соціально-економічного становища, які обумовлені політичними й економічними перетвореннями в різних країнах світу, вплинули на стратегічний напрям формування та розвитку суб'єкта господарювання й якості надаваних послуг. На галузь зв'язку та інформатизації і на споживчий ринок вплинула низка фінансових, технологічних та структурних факторів, які сприяли виникненню таких проблем, як:

- недосконалість законодавства;
- нестабільність економічної та політичної ситуації;
- моральний та фізичний знос обладнання;
- відсутність єдиної державної технічної та інвестиційної політики;
- неузгодженість діяльності підприємств зв'язку та інформатизації;
- недосконалість тарифна політика;
- тощо.

Дані проблеми потребують негайного вирішення суб'єктами підприємницької діяльності галузі зв'язку та інформатизації переглядати свої плани, прогнози, переосмислювати ситуацію, розробляти нові підходи зі здійснення діяльності та впроваджувати нові критерії для визначення ефективності їхнього розвитку.

Одним із перспективних напрямів вирішення даних проблем є формування та розвиток альянсів у галузі зв'язку та інформатизації, які дають його членам повну свободу у виборі форм і шляхів взаємної співпраці з метою покращення ефективності діяльності кожного учасника альянсових відносин [11-13].

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бондаренко В.Г. Сучасні і майбутні інфокомунікаційні технології України: Навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів за напрямом «Телекомунікації» / В.Г. Бондаренко, В.О. Гребенников. – К.: Радіоаматор, 2004. – 160 с.
2. Гранатуров В.М. Управління послугами зв'язку: Навч. посібник / В.М. Гранатуров, І.В. Литовченко. – К.: Освіта України, 2010. – 254 с.
3. Економіка галузі зв'язку: Підручник для вузів і фах. зв'язку: – У 2-х т. – 2-е вид. перероб. і доп. / За ред. В.М. Орлова, Ф.З. Мардаровського, Н.Ю. Потапової-Сінько. – Одеса: УДАЗ, 1999.
4. Орлов В.М. Основи управління в галузі зв'язку: Монографія / В.М. Орлов. – Одеса: УДАЗ, 1999. – 205 с.
5. Становление рынка услуг связи Украины [текст] / Л.А. Стрий, В.Н. Орлов, И.В. Петенко, А.К. Голубев // Соціальний менеджмент і управління інформаційними процесами: серія “Державне управління”: Зб. наук. праць Дон. ДУУ. – Донецьк: Дон. ДУУ, 2004. – Вип. 31. – Т. 5. – С. 329-340.
6. Стрий Л.А. Роль и место связи в глобальной экономике [текст] // Економіка підприємства: проблеми теорії та практики: Зб. наук. праць – Дніпропетровськ: ДНУ, 2001. – Вип. 146. – С. 50-55.
7. Сучасні телекомунікації: мережі, технології, економіка, управління, регулювання [текст] / [С.О. Довгий, О.Я. Савченко, П.П. Воробієнко та ін.]. – К.: Український Видавничий Центр, 2002. – 520 с.
8. Князева Е.А. Почтовая связь Украины: стратегия и механизмы инновационного развития: Монография / Е.А. Князева. – Одесса: ВМВ, 2008. – 336 с.

9. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації [Електронний ресурс]. – Офіційний веб-сайт. – Режим доступу: <http://www.nkrz.gov.ua/uk/>
10. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Офіційний веб-сайт. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
11. Яцкевич І.В. Особливості розвитку альянсових відносин в галузі зв'язку [текст] / І.В. Яцкевич // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції [«Соціально-економічні аспекти реструктуризації регіональної економіки»]. – Вінниця. – 1-2 грудня 2011. – Т.1. – Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер»», 2011. – С. 290-291.
12. Альянси у галузі зв'язку як перспективний напрям розвитку національної економіки [текст] / І.В. Яцкевич // Вісник Тернопільського національного економічного університету: Зб. наук. праць. – Тернопіль, 2012. – № 5-1. – С. 174-181.
13. Яцкевич І.В. Механізм формування альянсів на підприємствах галузі зв'язку [текст] / І.В. Яцкевич // Вісник Хмельницького національного університету: Зб. наук. праць. – Економічні науки. – Хмельницьк: ХНУЮ, 2012. – № 4 (190). – Т. 3. – С.311-315.

Стаття надійшла до редакції 03.06.2013

Рецензенти:

доктор економічних наук, професор кафедри економіки підприємства та корпоративного управління Одеської національної академії зв'язку ім. О.С. Попова **О.А. Князєва**

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри «Економіка підприємства і підприємництво на морському транспорті» Одеського національного морського університету **Ю.О. Наврозова**